

รายวิชา สังคมศึกษา

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ 1:

บุคคล และความสามารถของบุคคล

และ กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ 2:

ครอบครัว และมรดก

รหัสวิชา ส22101

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ผู้สอน ครูสุรายุธ ธานี

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ 1:

บุคคล และความสามารถของบุคคล

และ กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ 2:

ครอบครัว และมรดก

คำถามทบทวนเรื่องกฎหมายอาญา

1. ผู้เยาว์คืออะไร
2. คนไร้ความสามารถคืออะไร
3. นิติบุคคลคืออะไร

สามีภรรยาที่จดทะเบียนสมรสกับ
ไม่จดทะเบียนสมรส
มีความแตกต่างกันในด้านใดบ้าง

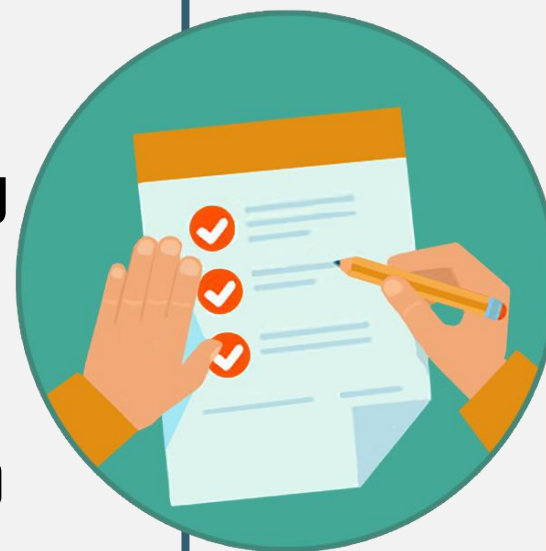
ที่มา: <https://news.mthai.com/general-news/549099.html>

การแต่งงานนั้นเป็นการสร้างหรือ
เริ่มต้นสถาบันทางสังคมสถาบันหนึ่ง
นั่นคือสถาบันใด

ที่มา: <https://news.mthai.com/general-news/549099.html>

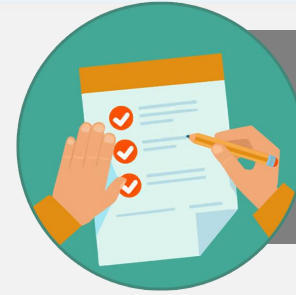
“**การแต่งงาน** เป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างครอบครัว
ซึ่งเป็นสถาบันหนึ่งของสังคมที่มีความสำคัญมาก กฎหมาย
จึงเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับครอบครัวต่าง ๆ
เข้ามาจัดการในบริบทต่าง ๆ ตั้งแต่เริ่มการสร้างครอบครัว
จนกว่าจะแยกทางกันโดยการหย่าหรือการเสียชีวิต”

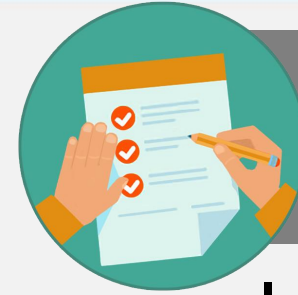
บุคคลและความสามารถของบุคคล

สภาพบุคคลย่อมเริ่มตั้งแต่คลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารก
และสิ้นสุดลงเมื่อเสียชีวิต ทารกในครรภ์มารดามีสิทธิต่าง ๆ
ได้หากว่าภายหลังคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารก
และความแตกต่างระหว่างบุคคลธรรมดา กับ นิติบุคคล

กรณีที่ 1

ทหารกในครรรภ์มารดาก็ถือว่ามีสภาพบุคคลได้ หากเมื่อคลอด
ออกมาแล้วได้รับสิทธิต่าง ๆ **ตัวอย่างเช่น** มารดาซึ่งตั้งครรรภ์อยู่
ต่อมาบิดาเสียชีวิตแต่ได้ทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินบางส่วนให้แก่
ทหารกในครรรภ์มารดา แม้ว่าทหารกในครรรภ์จะไม่มีสภาพบุคคล
ณ วันที่บิดาเสียชีวิต แต่ทหารกในครรรภ์ก็ย่อมได้รับทรัพย์สินมรดกด้วย
หากทหารกในครรรภ์อยู่รอดเป็นทารกหลังคลอด

กรณีที่ 2

การสิ้นสุดสภาพบุคคลถือว่ามีความสำคัญ อาทิ เรื่องมรดก
ตัวอย่างเช่น นาง ก. มีบุตร 3 คน คือ นายหนึ่ง นายสอง และ
นายสาม ตามลำดับ วันหนึ่งนาง ก. ให้นายหนึ่งพาตนเองไปซื้อ
ของที่ตลาดสด ระหว่างทางไปรถประสบอุบัติเหตุ ทำให้นาง ก.
เสียชีวิตในที่เกิดเหตุ และนายหนึ่งเสียชีวิตที่โรงพยาบาล
ซึ่งนาง ก. ไม่ได้ทำพินัยกรรมไว้และสามีเสียชีวิตไปนานแล้ว

กรณีที2

ทรัพย์สินของนาง ก. ต้องแบ่งเป็นมรดกแก่ นายหนึ่ง นายสอง และนายสามด้วย
เพราะขณะนาง ก. เสียชีวิตนั้น นายหนึ่งยังมีสภาพบุคคลอยู่ ย่อมได้รับมรดก
ในฐานะทายาท แต่หากเป็นกรณีที่ไม่สามารถระบุได้ว่าใครตายก่อนหลัง
เช่น นาง ก. และนายหนึ่งโดยสารเครื่องบิน และเครื่องบินตก ผู้โดยสารทุกคน
เสียชีวิต ในทางกฎหมายถือว่า นาง ก. และนายหนึ่งเสียชีวิตพร้อมกัน
ทรัพย์สินของนาง ก. จึงแบ่งให้เฉพาะ นายสอง และนายสาม เท่านั้น
เพราะนายหนึ่งไม่มีสภาพบุคคลในขณะรับมรดก

ความสามารถของบุคคล จะเห็นว่า ผู้รู้ความสามารถ ซึ่งประกอบด้วย
ผู้เยาว์ คนวิกลจริต คนไร้ความสามารถ และคนเสมือนไร้ความสามารถ
(คนไร้ความสามารถเป็นประเภทหนึ่งของผู้ไร้ความสามารถ)

สินส่วนตัว

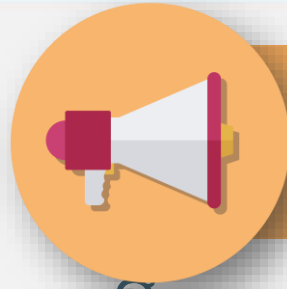
1. ทรัพย์สินที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอยู่ก่อนสมรส หมายถึง ทรัพย์สินที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีกรรมสิทธิ์อยู่ก่อนการสมรส ไม่ว่าจะเป็นสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ ไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะใหญ่หรือเล็กจะมีค่าหรือไม่มี ทั้งนี้รวมไปถึงทรัพย์สินต่าง ๆ ด้วย

2. ทรัพย์สินที่เป็นของใช้ส่วนตัว หมายถึง ทรัพย์สินที่แม้ว่าได้มาระหว่าง
สมรสไม่ว่าด้วยประการใด ๆ เช่น นำสินสมรสไปเปลี่ยนมาเป็นของใช้
ส่วนตัว ถ้าหากพิสูจน์ได้ว่าเป็นของส่วนตัว ก็ถือว่าเป็นสินส่วนตัวทั้งสิ้น
คือ เครื่องแต่งกาย เช่น เสื้อผ้า กางเกง กระโปรง สร้อยคอ แหวน

แต่ทรัพย์สินนั้นจะต้องมีตามควรและเหมาะสมแก่ฐานะ

เครื่องมือในการประกอบอาชีพของกลุ่มสมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จะเป็น
สินส่วนตัวได้ต่อเมื่อ เป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการประกอบอาชีพนั้นจริง

3. ทรัพย์สินที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาโดยการรับมรดกหรือการให้
โดยเสน่หาในระหว่างสมรส หมายถึง ในการรับมรดกนั้น
ไม่ว่าจะเป็นการรับมรดกในฐานะผู้รับพินัยกรรมหรือทายาทโดย
ธรรม ทรัพย์สินนั้น ก็เป็นสินส่วนตัวทั้งสิ้น
ส่วนการให้โดยเสน่หานั้น หมายถึง การให้โดยที่ผู้รับมิต้อง
ตอบแทนแก่ผู้ให้อย่างใด ๆ ทั้งสิ้น

สินสมรส

1. ทรัพย์สินที่คู่สมรสได้มาระหว่างสมรส หมายถึง กฎหมายได้กำหนดไว้ว่าเป็นสินส่วนตัวแล้ว ทรัพย์สินใด ๆ ที่ได้มาในระหว่างสมรส ย่อมเป็นสินสมรสทั้งสิ้น เช่น “เงินเดือน” “สัญญาจะซื้อจะขายที่ดิน เมื่อหย่ากัน สิทธิตามสัญญาถือเป็นสินสมรส” “ทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ขณะที่เป็นสามีภริยากัน สิทธิตามสัญญาเช่าซื้อถือเป็นสินสมรส” “เงินบำนาญหรือสิทธิในการรับบำนาญแม้จะรับราชการก่อนมีการสมรส ก็ถือเป็นสินสมรส”

2. ทรัพย์สินที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาโดยพินัยกรรมหรือโดยการให้
ในระหว่างสมรส หมายถึง ในระหว่างสมรสหากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้
ทรัพย์สินมาโดย

พินัยกรรม คือ พินัยกรรมต้องทำเป็นหนังสือและระบุว่า เป็น
“สินสมรส” ทั้งนี้ไม่รวมถึงการได้มาจากการเป็นทายาทโดยธรรม

การให้ คือ การให้ที่ต้องทำเป็นหนังสือ และหนังสือนั้นระบุว่า
เป็น “สินสมรส”

3. ทรัพย์สินที่เป็นดอกผลของสินส่วนตัว ตามบทบัญญัติของกฎหมายครอบครัว มิได้กำหนดความหมายไว้เป็นพิเศษ เพราะฉะนั้น ต้องถือตามหลักทั่วไปของกฎหมาย คือ

ดอกผลธรรมดา คือ บรรดาสิ่งทั้งปวงซึ่งได้มาเพราะการใช้ของนั้นอันเกิดขึ้นโดยธรรมชาติ เช่น ผลไม้ น้ำนม ขนและลูกของสัตว์

ดอกผลนิตินัย คือ ดอกเบี้ย กำไร ค่าเช่า ค่าปันผล และลาภอื่น ๆ ที่ได้เป็นครั้งคราวแก่เจ้าทรัพย์สินจากผู้อื่น เมื่อได้ใช้ทรัพย์สินนั้นดอกผลเหล่านี้ย่อมคำนวณและถือเอาได้ตามรายวัน

กิจกรรมสิ่งใดควร

- 1) ของหมั้น : สิ้นส่วนตัว
- 2) เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย : สิ้นส่วนตัว
- 3) ซื้รถยนต์โดยใช้เงินภรรยา : สิ้นสมรส
- 4) ดอกเบี้ยเงินฝาก : สิ้นสมรส
- 5) มรดกเจ้าคุณย่า : สิ้นส่วนตัว

กิจกรรม

ผู้ใดควรได้รับมรดก

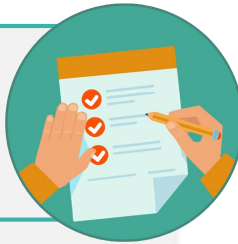
กรณีที่1 นายพิราบมีลูก 5 คน และทิ้งมรดกไว้ 10,000,000 บาท
ก่อนเสียชีวิตได้ทำพินัยกรรมไว้ว่าให้ยกมรดกให้นางกระจิบ 8,000,000 บาท

ลูกๆ จะได้รับหรือไม่ เท่าใด

นางกระจิบ ได้รับ 8,000,000 บาท
และลูกๆ ของนายพิราบได้รับคนละ 400,000 บาท

กิจกรรม

ผู้ใดควรได้รับมรดก

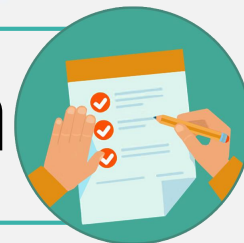
กรณีที่2 นายไก่อ มีบุตรอยู่สองคน ภรรยาเสียชีวิตไปก่อนแล้ว บิดามารดาของนายไก่อ ก็เสียชีวิตไปนานแล้ว นายไก่อ มีทรัพย์สินอันเป็นกองมรดกทั้งบ้านเรือนและที่ดินรวมทั้งเงินสด คำนวณเป็นเงินรวมเบ็ดเสร็จ 100,000 บาท และนายไก่อไม่ได้ทำพินัยกรรมไว้ เมื่อนายไก่อเสียชีวิตลง ใครคือผู้มีสิทธิรับมรดก

บุตรจะได้รับหรือไม่ เท่าใด

บุตรได้รับมรดกคนละ 50,000 บาท

กิจกรรม

ผู้ใดควรได้รับมรดก

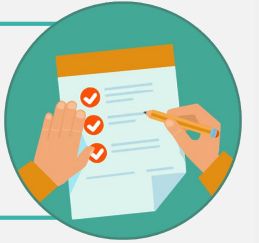
กรณีที่3 นายนกฮูก มีนางนกเงือกเป็นภรรยา ยังไม่มีบุตรไม่มีทายาท
อื่น ๆ เลย บิดามารดาของนายนกฮูกก็เสียชีวิตไปนานแล้ว
หากนายฮูกเสียชีวิตไป

มรดกจะตกเป็นของผู้ใด

นางนกเงือก

กิจกรรม

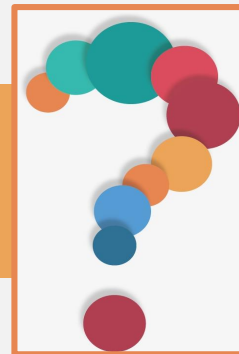
ผู้ใดควรได้รับมรดก

กรณีที่4 นายหัวขวานแต่งงานกับนางกาขาว โดยไม่ได้จดทะเบียนสมรสกันมาได้ 15 ปี แล้ว มีลูกด้วยกันสองคน แต่นายหัวขวานก็อุปการะเลี้ยงดูส่งเสียค่าเล่าเรียนและอยู่ร่วมบ้านเดียวกันตลอดมา วันหนึ่งนายหัวขวานได้เสียชีวิตลง โดยไม่มีทายาทอื่นอีกเลย และมีทรัพย์สินมรดกคิดเป็นเงิน 1,000,000 บาท ดังนั้นมรดกของนายหัวขวาน ใครมีสิทธิได้รับมรดก

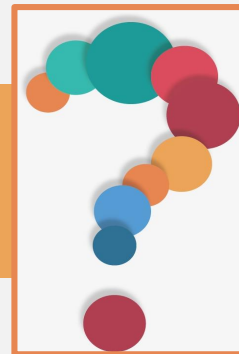
ลูกทั้งสองมีสิทธิได้รับมรดก คนละ 500,000 บาท)

คำถามสรุปการเรียนรู้

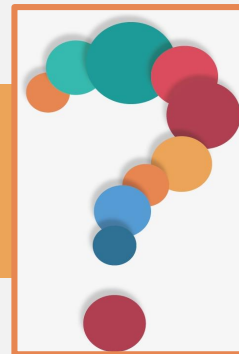
1) บุคคลธรรมดาและนิติบุคคล
มีความเหมือนและแตกต่างกัน
อย่างไรบ้าง

คำถามสรุปการเรียนรู้

2) หากรัฐไม่จำกัดความสามารถ
ของบุคคลที่ด้อยความสามารถ
จะเกิดผลดีผลเสียอย่างไรบ้าง

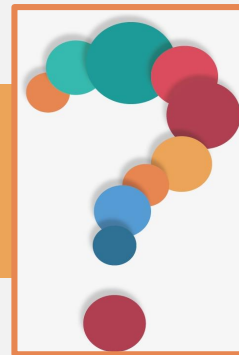
คำถามสรุปการเรียนรู้

3) กฎหมายมรดกและกฎหมาย
บุตรบุญธรรมมีประโยชน์อย่างไร

เพื่อลดปัญหาความยุ่งยากของการแบ่งทรัพย์สิน

คำถามสรุปการเรียนรู้

3) เมื่อเราแบ่งทรัพย์สินให้ถูกต้อง
ตามกฎหมายแล้วจะทำให้เกิด
ประโยชน์อย่างไร

ทำให้ครอบครัวอยู่ร่วมกันได้อย่างสมานฉันท์ตามกฎหมายเกณฑ์ของสังคม